

Ю.І. Палеха,
О.Ю. Палеха,
О. С. Комісаренко

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА

Навчальний посібник

Київ-2019

УДК 025.2

П14

*Рекомендовано до видання рішенням Вченої Ради
ПВНЗ «Європейський університет» (Протокол №1 від 01 лютого 2019 р.)*

Рецензенти:

Герчанівська Поліна Евальдівна, доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурології та інформаційних комунікацій Національної академії керівних кадрів культури та мистецтв;

Горбань Юрій Іванович – кандидат культурології, доцент кафедри інформаційних технологій, директор наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв;

Оксіюк Олександр Григорович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри кібербезпеки та захисту інформації КНУ ім. Тараса Шевченка;

Оніщенко Ірина Григорівна, доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи ПВНЗ «Європейський університет».

Палеха Ю. І., Палеха О.Ю., Комісаренко О.С.

Інформаційна культура: навч. посіб. / Під заг. редакцією проф. Палехи Ю.І.
– Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. — (10 а.л.).

В посібнику розкрита суть і структура інформаційної культури як феномену сучасності, охарактеризовані в залежності від суб'єкта її три основні рівні.

На рівні інформаційної культури особистості, як однієї зі складових загальної культури людини, проаналізовано компетентності, які забезпечують цілеспрямовану діяльність індивіда щодо оптимального задоволення власних інформаційних потреб із використанням новітніх інформаційних технологій. На рівні культури інформаційного суспільства розкриті його характеристики, подано шляхи інформатизації в Україні, охарактеризовані напрями інформаційної політики держави, виділені питання інформаційної безпеки, а також охорони, збереження культурної спадщини, правове регулювання у сфері інформаційних відносин. Окремо виділено питання формування сучасного інформаційного ринку, надання інформаційних продуктів і послуг, класифікації інформаційних документів.

Особлива увага приділена питанням інформаційно-технологічної культури на рівні організації, яка характеризує ступінь її досконалості у всіх можливих видах роботи з інформацією: її отриманні, накопиченні, опрацюванні будь-якого роду, у створенні на цій основі якісно нової інформації, її передаванні, використанні та збереженні.

Посібник призначено для студентів, аспірантів та викладачів зі спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», слухачів курсів перепідготовки керівних кадрів культури і мистецтв, слухачів системи підвищення професійної кваліфікації.

УДК 025.2

ISBN

©Палеха Ю.І., 2019
©Палеха О.Ю., 2019
©Комісаренко О.С., 2019

ЗМІСТ

Вступ	
Розділ 1. ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОСТІ	
1.1 Інформаційна культура” та її складові компоненти	
1.2.Етапи розвитку та формування інформаційної культури.....	
1.3. Види інформаційної культури.....	
1.4. Інформаційна культура особистості.....	
Розділ II. СУЧАСНИЙ СТАН ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	
2.1.Зміст і ознаки інформаційного суспільства.....	
2.2. Роль і значення інформаційних революцій у розвитку суспільства	
2.3 Характеристики інформаційного суспільства	
2.4. Інформатизація в Україні.....19	
Розділ III. ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА, БЕЗПЕКА ТА ПРАВО	
3.1. Інформаційна політика держави.....	
3.2. Інформаційна безпека, охорона і збереження культурної спадщини.....	
3.3. Правове регулювання у сфері інформаційних відносин.	
Розділ IV. ІНФОРМАЦІЙНИЙ РИНОК ТА ЙОГО СКЛАДОВІ	
4.1. Структура ринку інформаційних продуктів і послуг.../.....	
4.2. Інформаційні продукти в інформаційному суспільстві	
4.3. Інформаційні документи	
4.4. Надання інформаційних послуг	
Розділ V. ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ	
5.1 Інформаційно-технологічна культура як складова культури організації.	
5.2. Культура створення документованої інформації.....	
5.3. Культура керування документаційними процесами.	
5.4. Техніко -технологічна культура роботи з інформацією	
Перелік використаної літератури	
Додатки	

Вступ

Помітною рисою української сучасності є дуже активне використання поняття «культура». Можна без перебільшення констатувати, що цей термін став широко вживаним в усіх формах і на всіх рівнях індивідуальної та суспільної свідомості, у всіх сферах людської життєдіяльності.

У широкому використанні поняття «культура» виявляється надзвичайно важлива та істотна риса часу — прагнення виділити культурні і некультурні феномени, духовні і бездуховні, моральні й аморальні, вичленувати культуру як особливу частину буття, що характеризує людину і суспільство з боку наявності життєстверджуючих духовно-моральних понять та цінностей, які так необхідні сьогоденню.

Серед найбільше поширених у науковій культурології визначень культури можна назвати такі:

Культура — як все те, що зроблено людиною, на відмінну від того, що створила природа (Г.В.Плеханов).

Культура — як сукупність матеріальних і духовних благ, створених людиною. Прихильниками такого аксеологічного тлумачення були А.І.Арнольдов, М.Б.Мітін, М.П.Кім та ін.

За останні роки у філософській літературі почала розроблятися динамічна концепція культури, відповідно до якої вона виступає посередницькою ланкою в системі «практика — пізнання», своєрідним транслятором і ретранслятором фундаментальних характеристик цієї системи, а також основою практичного застосування наукових знань. Представники цього напрямку концентрують свою увагу на взаємозв'язку між культурою і діяльністю, суспільством та особистістю. Водночас при цьому недостатньо досліджуються питання взаємозв'язку між змістом культури, що створює людина, і технологічним характером практики, спрямованої на перетворення природи.

В понятті “культура” фіксується як загальна відмінність людської життєдіяльності від біологічних форм життя, так і якісна відмінність історико-конкретних форм цієї життєдіяльності на різних етапах суспільного розвитку, в межах конкретних епох, суспільно-політичних формацій, етнічних та національних особливостей.

Семантична багатозначність цього терміна дозволяє використовувати його в якості характеристики різноманітного спектра об'єктивних та суб'єктивних станів, процесів і результатів, що властиві людському буттю [3]*. Так, говорять про культуру суспільства й особистості, про світову і локальну культуру, культуру почуттів і культуру землеробства, про політичну та фізичну культуру, матеріальну і духовну, масову, елітарну і, нарешті, про культуру організації та інформаційну культуру.

Культура – це спосіб організації й розвитку життєдіяльності людини, представлений у продуктах матеріальної та духовної діяльності, в системі соціальних норм та закладів, в духовних цінностях, у сукупності відношення людей до природи, між собою та до самих себе.

Культура — як сукупність ціннісних об'єктів, що виникли в результаті людської діяльності. Ця концепція відома як ціннісний підхід до культури, що визначає її як сукупність досягнень суспільства в його матеріальному і духовному розвитку.

В культурі фіксується спосіб життєдіяльності окремих індивідумів (особиста культура), соціальних груп (культура класу) або усього суспільства в цілому.

Культуру можна подати як сукупність засобів перетворення людських сил і можливостей у суб'єктивні соціально значимі цінності. Такий підхід до культури прийнято називати технологічним. Культура тут виступає як специфічний спосіб людської діяльності. Прихильники цього підходу розглядають культуру як технологічну характеристику діяльності людини в освоєнні природи. Так, в процесі інформаційної діяльності люди вдосконалюють культуру поводження з інформацією, методи її отримання, обробки, передання, зберігання і своєчасної видачі.

Саме інформаційна культура є характеристикою інформаційної сфери життєдіяльності людей, у якій ми можемо відзначити ступінь досягнутого, кількість і якість створеного, тенденції розвитку, ступінь прогнозування майбутнього, вона відображає рівень досягнутого в розвитку інформаційного спілкування людей.

Іншими словами, інформаційна культура виступає як система матеріальних і духовних способів забезпечення єдності й гармонії у взаєминах людини, суспільства та інформаційного середовища.